

UPLATNENIE INFORMAČNÝCH KOMPETENCIÍ V PRAXI

KOŇUŠÍKOVÁ Marianna – PAVÚROVÁ Edita, SR

Resumé

Rozvoju informačných kompetencií sa v súčasnosti venuje vzdelávanie už na základných školách, následne sa tieto kompetencie rozvíjajú na stredoškolskej a vysokoškolskej úrovni. Rozvoj informačných kompetencií špecifikuje viaceré schopnosti, ktoré by mal absolvent školy rozvíjať a ovládať. Ich rozvojom vzdelávanie aktuálne reaguje na najčastejšie požadované schopnosti absolventov škôl. Príspevok sa zaoberá využívaním informačných a komunikačných technológií (IKT) vo vzdelávaní a významom rozvíjania s nimi spojených schopností a zručností pre prax. Poukazuje na ich nevyhnutnosť v dnešnom modernom „pretechnizovanom“ svete. IKT a ich využívanie sú významné pri uplatňovaní absolventov v praxi. Zaručujú pružnosť a plynulosť väzieb medzi vzdelávaním a uplatnením sa v zamestnaní.

Kľúčové slova: internet, informačné a komunikačné technológie, kľúčové kompetencie, informačné kompetencie, uplatnenie v praxi.

USE OF INFORMATION COMPETENCIES IN PRACTISE

Abstract

The development of information competencies currently devotes to education in primary school, then the competencies are developed on secondary and tertiary levels. The development of information competencies specify multiple skills that graduate schools should be developed and operated. Their current development of education responds to the most frequently requested skills graduates. The contribution describes the use of information and communication technologies (ICT) in education and the importance of skills and competencies development for practice. The contribution shows their necessity in today's modern "over-technicized" world. ICT and their use are significant in the exercise of graduates in their profession. They ensure flexibility and continuity of a connection between the education and the exercise in profession.

Key words: network, information and communication technologies, key competencies, information competencies, application in the job.

1 Úvod

Rýchly rozvoj a zdokonaľovanie technológií, explózia informácií, rýchle tempo inovácií, najmä informačných to sú parametre, ktorými sa vyznačuje súčasný svet. V priebehu 10. rokov zastaráva približne 80 % technológií, ktoré dnes používame. Je dôležité si uvedomiť, že v priebehu týchto 10. rokov pracuje ešte stále 80 % pracovníkov, ktorí získali svoju odbornú prípravu pred 10 až 40 rokmi.

Ak chce byť dnes človek úspešný, je nevyhnutné, aby si osvojoval permanentne nové informácie, musí sa učiť, vzdelávať sa po celý život, čo vystihuje aj názov nastupujúcej spoločnosti – učiaca sa spoločnosť. Dospelý človek sa už ale nebude učiť a vzdelávať prevažne v škole, ale bude sa učiť najmä sám samoštúdiom, sebavzdelávaním.

Informačné a komunikačné technológie nám umožňujú získať a rozširovať nové informácie a rýchlo umožňujú ich rýchly prenos a šírenie (najmä osobné počítače, internet, mobilné telefóny atď.). Informačné a komunikačné technológie (IKT) výrazne zvyšujú produktivitu a efektívnosť práce. Je preto nevyhnutné, aby moderný človek ovládal prácu s IKT, ktorá patrí medzi kľúčové kompetencie. Kompetencie, ktoré bezprostredne súvisia s IKT nazývame informačné kompetencie (1).

2 Internet a jeho využitie

Na čele svetového vývoja v oblasti moderných technológií a vedy sú už od druhej svetovej vojny Spojené štáty americké. Tu vznikla aj myšlienka prepojiť počítače, aby mohli paralelne vykonávať numerické operácie a výsledok týchto operácií bol čím skôr známy. U zrodu počítačových sietí stálo ministerstvo obrany, ktorého ďalším cieľom neboli už len výpočty, ale aj komunikácia riadenie, ktoré uskutočňovali niektoré americké univerzity. Vďaka tomuto vznikla medzinárodná sieť internet. Okrem prenosu dát a súborov, bola jednou z prvých rozšírených aplikácií internetu elektronická pošta, ktorá umožňovala zasielanie správ medzi všetkými užívateľmi prepojených počítačov.

V súčasnosti sa internet rozšíril do všetkých krajín sveta a stal sa jedným z najdôležitejších prvkov komunikácie ľudí po celom svete. Jeho využitie je široké, či sa jedná už o aktivity spojené s obchodom, reklamou, hraním hier, vzdelávaním atď. Internet sa veľmi rýchlo technicky zdokonaľuje. Stal sa dokonalou zárukou slobody prejavu. Umožňuje stovkám miliónov užívateľov komunikovať prostredníctvom elektronickej pošty, uverejňovať svoje názory, nájsť dnes už skoro hocikakú informáciu. Je dokonalým odrazom vedomia ľudstva a je tak nepochybne predurčený výučbovému využitiu. Samotný prístup k informáciám však nestačí, informácie sú často ukryté nevedno kde, a nie je na prvý pohľad zrejmá ich pravdivosť, tiež je potrebné vedieť tieto informácie správne vyhodnotiť a zaradiť. Využitie internetu na výučbu vyžaduje okrem jeho dostupnosti splnenie ďalšej podmienky. Tou je existencia motivujúceho prostredia, a jej splnenie je omnoho ťažšie. Narozdiel od prístupu k internetu, čo je vec technická, je táto záležitosť sociálna a didaktická. Bez vhodného kolektívu je takmer nesplniteľná (2).

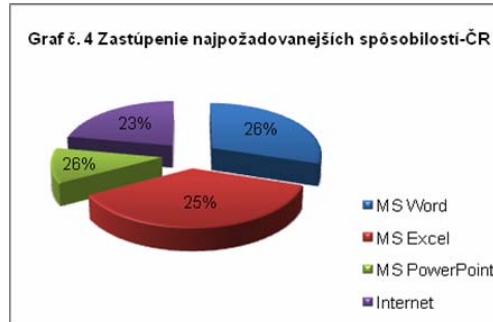
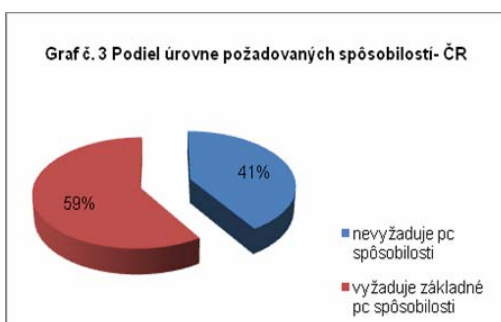
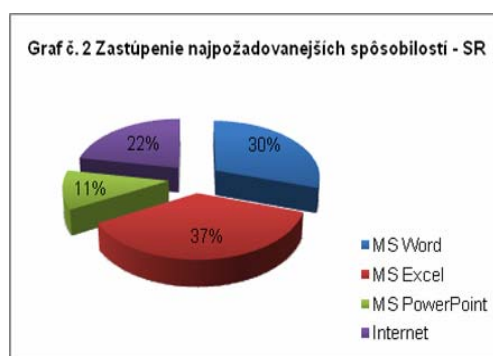
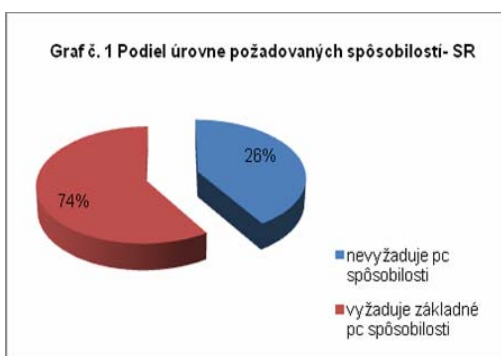
3 Rozvoj informačných kompetencií na školách

Dnes už asi nenájdeme školu, ktorá by nevyužívala informačné a komunikačné technológie vo svojom vyučovacom procese. Dnešné školstvo v snahe prispôbiť sa informačnému boomeru vo veľkom začalo zavádzať tieto technológie v snahe prispôbiť sa a kráčať s dobou. Húfne sa zavádza internet do škôl, a žiaci sa učia narábať s ním už od útleho veku. V súčasnosti na stredných školách pripadá na jeden počítač desať žiakov, na základných školách je to takmer dvojnásobok. V krajinách Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) je to v priemere päť žiakov na jeden počítač (3). Cieľom rozvoja informačných kompetencií na školách je pripraviť absolventov pre formujúci sa globálny trh práce, vytvoriť podmienky pre konkurencieschopnosť mladej generácie.

Potrebu rozvoja a osvojovania kompetencií v oblasti IKT podporuje aktuálna analýza pracovných ponúk na trhu práce v slovenskom a českom prostredí. Analýza bola uskutočnená na najpoužívanejšom internetovom portáli Profesia na Slovensku a v Čechách. Slovenský portál ponúka aktuálne v apríli 2009 viac ako 4000 pracovných

ponúk, český portál aktuálne ponúka vyše 1000 pracovných miest. Štatistickej analýze bolo podrobených 200 náhodne vybraných pracovných ponúk na Slovensku a v Čechách, predmetom vyhodnocovania bolo zameranie na požiadavku informačných kompetencií, t.j. základných počítačových spôsobilostí ako je ovládanie MS Word, MS Excel, MS PowerPoint a ovládanie práce s internetom. Uskutočnená analýza hodnotila požiadavky na uchádzača o pracovnú pozíciu v nasledovných parametroch:

- a) vyžaduje počítačové spôsobilosti,
- b) nevyžaduje počítačové spôsobilosti,
- c) najčastejšie sa vyskytujúce požadované vedomosti s konkretizáciou v programoch, ktoré by mal uchádzač ovládať.

Po štatistickom vyhodnotení údajov sme zistili, že až 74 % zamestnávateľov na Slovensku vyžaduje od uchádzačov základné počítačové spôsobilosti (graf č. 1). Pri zvyšných 26 % ponúkaných pracovných pozícií počítačová spôsobilosť nie je potrebná. Z prieskumu vyplýva, že potencionálni zamestnávatelia vyžadujú najčastejšie tieto základné počítačové spôsobilosti (graf č. 2): MS Excel 37 %, MS Word 30 %, MS PowerPoint 11 % a prácu s internetom 22 %. V porovnaní s údajmi Českej republiky, kde 59 % zamestnávateľov vyžaduje od uchádzačov ovládanie základných počítačových spôsobilostí (graf č. 3), môžeme konštatovať, že počítačové spôsobilosti vyžadujú zamestnávatelia v menšej miere ako u nás. Zastúpenie jednotlivých základných počítačových spôsobilostí v Českej republike znázorňuje graf č. 4, kde MS Word vyžaduje 26 % zamestnávateľov, MS Excel 25 %, MS PowerPoint 26 % a prácu s internetom 23 %. Z uvedeného prieskumu vyplýva, že informačné kompetencie sú pre zamestnávateľov pri výbere zamestnancov častokrát kľúčové, čo svedčí o tom, že tieto kompetencie treba včas a cieľavedome rozvíjať.

Vyhľadávanie informácií, ich spracovanie pomocou internetu, využívanie digitálnych technológií a celkové ovládanie IKT umožňuje realizovať princíp „učenia sa kdekoľvek a kedykoľvek“ (4). Rozvojom informačných kompetencií prostredníctvom rozvíjania schopnosti využívať moderné technológie uplatňuje škola princípy kvality.

Naplňna očakávania nielen samotných študentov, ale aj ich budúcich zamestnávateľov. Spôsobilosti, ktoré takto získajú žiaci/študenti, sa môžu aplikovať pri riešení problémov aj z iných oblastí. Informačné kompetencie sa z tohto pohľadu stávajú dôležitými pre ľahšie zvládnutie ostatných vzdelávacích oblastí (4).

4 Záver

Kľúčové kompetencie je možné formovať a zdokonaľovať u každého človeka, pričom sa neformujú a nezdokonaľujú automaticky s dospievaním človeka. Kľúčové kompetencie sa musia rozvíjať cieľavedome, systematickým tréningom, môžu sa rozvíjať aj náhodne a živelne, prípadne sa nemusia rozvíjať vôbec a v neskoršom veku sa môžu dokonca zhoršovať. Je preto nevyhnutné formovať a rozvíjať kľúčové kompetencie u žiakov a študentov na všetkých typoch a stupňoch škôl (1).

Uvedený prieskum je súhrnom údajov, ktoré dokazujú nevyhnutnosť informačných kompetencií pre pracovný trh, či už na Slovensku alebo v Čechách. Tieto údaje môžeme spätne chápať ako východisko k tvorbe stratégií pre vzdelávacie systémy. Chceme poukázať na dôležitosť významu rozvoja informačných kompetencií na školách, aby absolventi škôl boli dostatočne pripravení pružne reagovať na neustále zmeny v osobnom, pracovnom i spoločenskom živote.

Príspevok vznikol v rámci projektu KEGA 3/6026/08 Inovácia študijného programu Učiteľstvo technických profesijných predmetov na MTF STU.

5 Literatúra

1. TUREK, I.: *Kľúčové kompetencie – Úvod do problematiky*. Banská Bystrica: MPC, 2002. 32 s. ISBN 80-8041-446-7.
2. BRDIČKA, B.: *Role internetu ve vzdělávání* [online]. Praha: Pedagogická fakulta UK, 2003. dostupné z [www: http://omicron.felk.cvut.cz/%7Ebobr/role/](http://omicron.felk.cvut.cz/%7Ebobr/role/).
3. *Všetky školy budú mať do polroka internet*. Bratislava: článok uverejnený v tlačenej vydání SME.2008. dostupné z [www: http://pocitace.sme.sk/c/4204700/vsetky-skoly-budu-mat-do-pol-roka-internet.html](http://pocitace.sme.sk/c/4204700/vsetky-skoly-budu-mat-do-pol-roka-internet.html).
4. KUBINCOVA, Z.: *Učitelia a kompetencie v oblasti IKT*. Bratislava: Katedra základov a vyučovania informatiky UK, dostupné z [www: http://virtual.fpv.umb.sk/didinfo/subory/Prispevky/Prispevky/Kubincova07II.pdf](http://virtual.fpv.umb.sk/didinfo/subory/Prispevky/Prispevky/Kubincova07II.pdf).

Lektoroval: Martin Havelka, Mgr., Ph.D.

Kontaktná adresa:

Marianna Koňušiková, Ing.
Katedra inžinierskej pedagogiky a
psychológie, Materiálovotechnologická
fakulta STU v Trnave, Paulínska 16, 917 24
Trnava, SR, tel. 00421 0903 790 227,
e-mail marianna.konusikova@stuba.sk

Edita Pavúrova, Ing. arch.
Katedra inžinierskej pedagogiky a
psychológie, Materiálovotechnologická
fakulta STU v Trnave, Paulínska 16, 917 24
Trnava, SR, tel. 00421 0905 354 471,
e-mail edita.pavurova@stuba.sk